

III етап
Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки у 2024/2025 н. р. (08 лютого 2025 р.)
10 клас

ТЕСТИ 1-20

Правильна відповідь оцінюється в 1,5 бала

(.....) **1. Зовнішній ефект має місце, якщо:**

- 1) нові товари виробляють з відходів виробництва;
- 2) наслідки виробництва або споживання не були передбачені;
- 3) виробник не відшкодовує завданої третім особам шкоди і не отримує винагороди за корисні ефекти, що супроводжують його виробництво;
- 4) виробництво чи споживання товару безпосередньо не впливає на третіх осіб, які не беруть участі в купівлі-продажу цього товару.

(.....) **2. У короткостроковому періоді досягнення максимального обсягу виробництва фірмою за даної технології означає, що:**

- 1) середній і граничний продукти даного фактора виробництва є рівними;
- 2) AP_L сягає максимуму, а $MP_L = 0$;
- 3) $MP_L = 0$, а AP_L спадає;
- 4) MP_L досягає максимуму, а AP_L – мінімуму.

(.....) **3. Яке твердження неправильне:**

- 1) лінійна крива виробничих можливостей означає, що збільшення виробництва одного товару на одиницю завжди супроводжується відмовою від фіксованої кількості іншого товару;
- 2) товар, який має низьку альтернативну вартість, здебільшого має низьку ціну;
- 3) залучення у виробництво раніше незадіяних ресурсів спричинятиме переміщення кривої трансформації вправо;
- 4) дія закону зростання альтернативної вартості обумовлена відсутністю досконалої взаємозамінюваності ресурсів.

(.....) **4. Якщо за досконалої конкуренції у короткостроковому періоді економічний оптимум фірми досягається за меншого обсягу виробництва, ніж технічний оптимум, то фірма:**

- 1) отримує надприбуток;
- 2) зазнає збитків;
- 3) отримує нульовий економічний прибуток;
- 4) на підставі цієї інформації неможливо визначити фінансовий результат.

(.....) **5. Надлишкові виробничі потужності в монополістично конкурентних галузях виникають тому, що в стані рівноваги:**

- 1) обсяг виробництва кожної фірми є занадто великим, щоб мінімізувати середні витрати;
- 2) обсяг виробництва кожної фірми є занадто малим, щоб мінімізувати середні витрати;
- 3) фірми отримують позитивний економічний прибуток;
- 4) ціна дорівнює граничним витратам.

(.....) **6. Податковий тягар при запровадженні індивідуального акцизу лягатиме повністю на споживачів товару, якщо:**

- 1) попит на товар є абсолютно нееластичний, тоді як крива його пропозиції має позитивний нахил;

2) крива попиту має негативний нахил, а пропозиція товару абсолютно нееластична;

3) цінова еластичність попиту більша, ніж цінова еластичність пропозиції;

4) цінова еластичність попиту менша, ніж цінова еластичність пропозиції;

5) оскільки індивідуальний акциз є податком на споживання, то його у повному обсязі сплачує споживач.

(.....) **7 Загальний виторг монополіста досягає максимуму при виробництві 100 000 одиниць продукції. Економічний оптимум підприємства становить 60 000 одиниць, а технічний оптимум – 80 000 одиниць. За якого обсягу виробництва граничний виторг дорівнюватиме нулеві:**

- 1) 60 000; 2) 80 000; 3) 100 000; 4) 20 000;
- 5) не можна визначити на основі наявних даних

(.....) **8. Яке твердження правильне:**

- 1) якщо за поточного рівня виробництва довгострокові граничні витрати становлять 50, а довгострокові середні витрати становлять 75, то виробничий процес характеризується спадною віддачею від масштабу;
- 2) за наявності неявних витрат виробництва, економічний прибуток перевищуватиме бухгалтерський прибуток;
- 3) природна монополія - це монополія, яка використовує свою власність на природні ресурси як бар'єр для входу на ринок;
- 4) за постійної віддачі від масштабу криві граничних та середніх витрат збігаються.

(.....) **9. Що з переліченого спричинить зростання ринкової ціни відповідного товару:**

- 1) на ринку мотоциклів – зниження ціни на нафту за одночасного зростання ціни на велосипеди;
- 2) на ринку яблук – поганий врожай яблук та добрий врожай груш;
- 3) на ринку автомобілів – зниження ціни бензину та підвищення екологічних податків з виробників автомобілів;
- 4) на ринку картоплі, яка є товаром нижчої споживчої цінності – зниження доходів споживачів та винайдення ефективних засобів боротьби з колорадським жуком;
- 5) усі твердження правильні.

(.....) **10. Опціон – це:**

- 1) різновид термінового контракту, згідно з яким одна сторона здобуває право купити чи продати щось у майбутньому за заздалегідь обумовленою ціною з виплатою комісійних (премії);
- 2) різновид термінового контракту, згідно з яким одна сторона зобов'язується купити чи продати щось у майбутньому за заздалегідь обумовленою ціною з виплатою комісійних (премії);
- 3) терміновий контракт про поставку до визначеної дати деякої кількості товару за заздалегідь обумовленою ціною;
- 4) терміновий контракт про купівлю на визначену дату деякої кількості товару за заздалегідь обумовленою ціною

(.....) 11. **Переміщення вправо кривої виробничих можливостей екологічної пташиної ферми, яка вирощує курей та виробляє яйця, може бути спричинене:**

- 1) збільшенням кількості черв'яків на території ферми;
- 2) навалом лисиць у цій місцевості;
- 3) поширенням хвороби сказу серед великої рогатої худоби;
- 4) наближенням Великодніх свят.

(.....) 12. **Яке твердження правильне:**

- 1) для взаємодоповнених товарів перехресна еластичність попиту є додатною величиною;
- 2) якщо на заправці Дем'ян просить 50 літрів бензину, а Іра бажає заправити її машину найдешевшим бензином, то це може означати, що попит Дем'яна на бензин є нееластичним, а попит Іри – еластичним;
- 3) якщо найвищий рівень перехресної еластичності попиту на продукт фірми становить 0,00000001, то ця фірма може не боятися конкуренції;
- 4) якщо зі збільшенням доходу на 0,5%, споживач збільшив кількість купівлю товару на 1%, то йдеться про товар першої необхідності.

(.....) 13. **Яке твердження правильне:**

- 1) якщо для отримання ліцензії на виробництво довелося дати разовий хабар чиновникам, то це спричиняє збільшення граничних витрат виробництва;
- 2) максимізація прибутку означає мінімізацію загальних витрат на одиницю виробленої продукції;
- 3) якщо ціна дорівнює середнім змінним витратам, то фірма обов'язково повинна припинити свою діяльність;
- 4) рівновага конкурентної галузі у довгостроковому періоду передбачає зрівнювання економічного прибутку усіх фірм даної галузі.

(.....) 14. **Для якого товару ефект доходу є найменшим:**

- 1) холодильник;
- 2) алкогольні напої;
- 3) бензин;
- 4) житло.

(.....) 15. **Відповідно до ординалістської моделі поведінки споживача:**

- 1) точки на лінії бюджетного обмеження відповідають мінімальній кількості одного товару, який споживач може придбати за певної кількості іншого товару;
- 2) аксіома ненасичення обумовлює увігнутість кривої індивідуальності до початку координат;
- 3) крива байдужості має вигляд прямої лінії, перпендикулярної до осі нейтрального товару;
- 4) точки перетину бюджетної прямої і кривої байдужості відображають максимальний рівень корисності, який може отримати споживач за даного рівня його доходу;
- 5) якщо один з товарів є антиблагом, то MRS є додатною величиною.

(.....) 16. **Знецінення гривні щодо долара вигідне:**

- 1) українським громадянам, які купують імпортні товари;
- 2) резидентам України, які їдуть в туристичну подорож у США;
- 3) вітчизняним фірмам, які для виробництва продукції

купують комплектуючі за кордоном;

- 4) дистрибуторським фірмам, які закупають товари в США та перепродують їх в Україні;
- 5) вітчизняним фірмам, які експортують свою продукцію у США.

(.....) 17. **Якщо функцію загальних витрат підприємства описує рівняння: $TC=Q^2+5Q+20$, то**

- 1) за виробництва двох одиниць продукції, AVC зростають;
- 2) за виробництва чотирьох одиниць продукції AVC зменшуються;
- 3) середні постійні витрати 20 одиниць продукції становлять 20;
- 4) закон спадної граничної продуктивності спостерігається за будь-якого обсягу виробництва;
- 5) правильні відповіді 1) та 4)

(.....) 18. **Фірма використовує працю і капітал, їхні граничні продукти становлять відповідно 400 та 800, водночас ціна одиниці капіталу є втричі більша, ніж ціна одиниці праці:**

- 1) збільшити кількість праці і зменшити кількість капіталу;
- 2) збільшити кількість капіталу і зменшити кількість праці;
- 3) нічого не змінювати;
- 4) збільшити кількість обох ресурсів.

(.....) 19. **Короткострокова крива пропозиції досконало конкурентної фірми – це частина її короткострокової кривої:**

- 1) середніх змінних витрат;
- 2) середніх загальних витрат;
- 3) граничних витрат;
- 4) граничного доходу.

(.....) 20. **Яке твердження неправильне:**

- 1) для товарів Гіфіна ефект доходу перевищує ефект заміщення, і в результаті зниження ціни товару величина попиту на нього зменшується;
- 2) якщо один з товарів є товаром вищої, а інший – нижчої споживчої цінності, зі зростанням доходу крива «дохід-споживання» наближається до осі товару нижчої споживчої цінності;
- 3) для товарів нижчої споживчої цінності ефект заміщення перевищує ефект доходу і діє у тому ж напрямі, що зміна ціни;
- 4) для пари взаємозамінюваних товарів крива «ціна-споживання» має від'ємний нахил.

ТЕСТИ 21-30

Правильна відповідь оцінюється в 3 бали

(.....) 21. **Лінію попиту описує рівняння: $Q = -P + 10$. Яке твердження неправильне:**

- 1) з рухом вгору вздовж лінії попиту, попит стає еластичнішим;
- 2) за ціни $P=4$, цінова еластичність попиту дорівнює -1 ;
- 3) фірма максимізує свій витор за ціни $P=5$;
- 4) за ціни $P=3$ цей попит є менш еластичним, ніж попит " $Q = -(1/3)P + 8$ ";
- 5) неправильні твердження 2) і 4)

(.....) 22. Попит і пропозицію товару задано лінійними функціями. Цінова еластичність попиту і пропозиції дорівнюють відповідно $E_d = -2,0$ і $E_s = 1,0$. Величина попиту і пропозиції становить відповідно 80 і 90. Щоб відновити рівновагу, ціну слід зменшити на:

- 1) 2 %;
- 2) 2,5 %;
- 3) 3 %;
- 4) 3,(3)%.

(.....) 23. У Смарагдовому місті крива виробничих можливостей має вигляд: $B = 25 - 0,5A$, а у Канзасі: $B = 20 - 2A$. Можна стверджувати, що:

- 1) Канзас має порівняльну перевагу у виробництві товару A ;
- 2) Смарадове місто має абсолютну перевагу у виробництві товару A ;
- 3) Смарадове місто має порівняльну перевагу у виробництві товару B ;
- 4) Канзас абсолютну перевагу у виробництві товару B ;
- 5) немає правильної відповіді.

(.....) 24. Прибуток фірми становить 50 гр.од, загальний виторг – 250 гр.од., середні витрати дорівнюють 4 гр.од. Ціна одиниці продукції фірми становить:

- 1) 10;
- 2) 5;
- 3) 15;
- 4) 20

(.....) 25. Виробничу функцію описує рівняння $Q = 4K^{0,5}L^{0,5}$. Кількість капіталу є постійною і становить 1 од. Ціна одиниці праці та ціна одиниці капіталу – 5 гр.од. та 10 гр.од. відповідно. Яке твердження неправильне:

- 1) витрати на виробництво 10 одиниць продукції становитимуть 41,25;
- 2) функція короткострокових витрат фірми матиме вигляд: $TC = 10K + 5Q^2/4K$;
- 3) загальні змінні витрати на виробництво 6 одиниць продукції становлять 11,25;
- 4) постійні витрати фірми становлять 10;
- 5) виробничу функцію фірми характеризується постійною віддачею від масштабу.

(.....) 26. Функція корисності споживача має вигляд: $U(X, Y) = 4X^{1/2}Y^{2/3}$, а його дохід 120 гр.од. Ціни товарів X та Y становлять відповідно 6 гр. од. і 3 гр. од. Яке твердження правильне:

- 1) у стані рівноваги споживач купує удвічі менше товару Y , ніж товару X ;
- 2) якщо б товари X та Y стали досконало взаємозамінюваними, то рівновазі споживача відповідає точка з координатами (0; 40), де перша координата – кількість товару X , а друга – кількість товару Y ;

3) якщо споживач купує одну одиницю товару Y , то гранична корисність четвертої одиниці товару X дорівнює 1;

4) граничний коефіцієнт заміщення товару Y товаром X у точці рівноваги становить 2;

5) правильні твердження 2), 3) та 4)

6) усі твердження правильні.

(.....) 27. На ринку деякого товару, функція попиту якого має вигляд $Q_d = 16 - P$, а функція пропозиції $Q_s = -2 + 2P$ уряд ввів індивідуальний акциз у розмірі 1,5 гр.од. Яке твердження неправильне:

1) після призначення податку надлишок виробників склав 20,25;

2) величина податкових надходжень в бюджет становить 13,5 гр. од.;

3) споживачі несуть удвічі більший податковий тягар, ніж виробники;

4) чисті втрати добробуту дорівнюють 0,5.

(.....) 28. Нехай з кожної позики розміром у 1000 гр.од кредитор отримує 14 гр.од. Обчисліть величину реальної процентної ставки r , якщо до кінця облікового періоду темп інфляції становив 0,5 %:

- 1) 9,1 %;
- 2) 1,9 %;
- 3) 0,9 %;
- 4) 1,4 %?

(.....) 29. Попит на продукт монополіста описується функцією $Q_d = 2400 - 4P$. Фірма продає таку кількість продукту, що еластичність попиту дорівнює $Ed = -3$. Середні змінні витрати не залежать від обсягу виробництва і становлять 200 гр.од.

1) фірма не може збільшити прибуток;

2) еластичність попиту становитиме $Ed = -2$, якщо фірма максимізуватиме загальний виторг;-

3) фірма продає 600 одиниць продукту за ціною 450 гр.од.;

4) щоб збільшити прибуток фірмі треба зменшити виробництво на 200 одиниць;

5) правильні відповіді 2) та 3)

(.....) 30. Фірма використовує лише один змінний фактор - працю. У поточному році було збільшено заробітну плату працівникам на 50%, що позитивно вплинуло на продуктивність їх праці – вона збільшилась на 25%. Як змінилися середні змінні витрати фірми?

1) зросли на 25%;

2) зменшились на 25%;

3) зросли на 20%;

4) зменшились на 20%

5) немає правильної відповіді.

ЗАДАЧІ

Задача №1 (15 балів)

Споживач витрачає свій дохід у розмірі 600 гр. од. на придбання двох товарів x і y . Переваги споживача представлені функцією корисності виду:

$$TU(X, Y) = XY.$$

Ринкові ціни товарів $p_x = 20$ грош. од., $p_y = 30$ грош. од. Уряд призначив специфічний індивідуальний акциз на товар Y у розмірі 5,5 грош. од., (при цьому врахуйте, що крива ринкової пропозиції товару Y є абсолютно еластичною).

Визначте:

- 1) початковий оптимальний набір товарів, що приносить споживачеві максимальну корисність;
- 2) дохід до бюджету від специфічного індивідуального акцизного податку на товар Y , який споживає споживач.
Уряд вирішив внести зміни у податкове законодавство: скасувати індивідуальний акциз на товар Y ; натомість підвищити ставку податку на доходи фізичних осіб, який призведе до зменшення доходу споживача.
- 3) Визначте максимальну (найбільшу) величину, на яку може скоротитися дохід споживача внаслідок підвищення ставки податку і при цьому добробут споживача не погіршиться (т. т. оптимальний набір товарів знаходитиметься на тій самій кривій байдужості, що й після запровадження індивідуального акцизу);
- 4) порівняйте значення, отримані в пунктах 2) і 3) та зробіть висновок;
- 5) побудуйте графік.

Задача №2 (15 балів)

Функція попиту на продукцію фірми монополіста, має вигляд $P(q) = 12 - q$, а функція витрат виробництва $TC(q) = \alpha q^2$, де $\alpha > 0$.

Монополіст виробляє такий обсяг продукції, що дозволяє максимізувати економічний прибуток, при цьому величина чистих втрат ефективності для суспільства (*deadweight loss*) становить 1,5 грош. од.

1. Визначте і позначте на графіку схематично: оптимальний обсяг випуску і ціну монополіста, ціну і обсяг випуску на цьому ринку за умов досконалої конкуренції і чисті втрати ефективності для суспільства.
2. Визначте величину параметру α .

Задача №3 (10 балів)

Припустимо, що фірма виробляє продукт за допомогою однофакторної технології, яка має постійний ефект масштабу виробництва. Відповідно до технології для виробництва однієї одиниці продукції використовують 100 од. фактора виробництва. Ринкова ціна одиниці фактора виробництва – 20 грош. од.

Напередодні фірма підписала контракт із постачальником необхідного для виробництва фактора. Відповідно до цього контракту фірма-виробник: а) може придбати у постачальника будь яку кількість фактора виробництва, але не більше 2000 од. за ціною 10 грош. од. за одиницю; б) не може перепродувати придбаний за контрактом фактор виробництва.

Окрім того, фірма-виробник придбала в уряді ліцензію, що дає дозвіл на виробництво цього товару. Вартість ліцензії - 10 000 грош. од.

- 1) Визначте і зобразіть графічно функції граничних і середніх витрат виробництва фірми-виробника.
- 2) Скільки одиниць продукції вироблятиме фірма, якщо ринкова ціна одиниці продукції становитиме 1600? За таких умов яким буде прибуток фірми?
- 3) Уряд розглядає проєкт рішення про підвищення вартості ліцензії до 11 000 грош. од. Власник фірми вважає, що за таких умов (ринкова ціна одиниці продукції – 1600 грош. од. і вартість ліцензії – 11 000 грош. од.) він буде змушений припинити виробництво. Чи правильний такий прогноз підприємця і чому? За якої максимальної вартості ліцензії на право виробництва продукції, фірма-виробник припинить виробництво продукції?
- 4) Юрист фірми виявив слабину у редакції згаданого вище контракту, яка дозволила б власнику фірми перепродувати придбаний фактор виробництва, за ринковою ціною. Якщо ринкова ціна готового товару становить 1600, то який обсяг продукції буде виробляти фірма в такому випадку? Яким буде її прибуток?